

(سیر و همین جلسه شورای عالی معارف)

در یوم دوشنبه ۲۴ برج جدی برایت آقای مدیر کل شکر دید صورت جدی قدرت است
و تصویب شد آقای نیرالملک که چندی قبل بصورت شورای عالی معارف منتخب شده بودند در این

جلسه حضور بهم رسانند

مطابق دستور شروع بقرائت سواد در اپرت مفصل آقای علاء در ترتیب محصلین ایراد
و شرایط ورود محصلین ایرانی بد انصوب و مدارس امریات رسید .

مقرر شد که میرزا اسدالله خان برین مطابق پیشینا و آقای علاء بجهت تشریحی افتخاری محصلین ایراد
از طرف وزارت معارف منصوب گردد .

و نیز مقرر شد که مقداری از راپرت مزبور را که حاوی شرایط ورود و مدارس امریات بموجب
سرعت بهیرت ابو محصین محصلین ایرانی است از آن استخراج کرده در مورد نشر نماید که عموم

داوطلبان ایرا مستحق گردند و نیز مقرر گردید که قانون مهاجرت بمقتبت اما زونی را از وزارت

خارجیه تخصیص کرده در صورتیکه ترجمه شده باشد ترجمه نموده اشراغ نماید تا موجب اطلاع عمومی گشته

دستی صی که فاقد شرایط مقرر در آن قانون میباشد اقدام بوقت بدادن صوب نموده خود

و دولت را در چارنگلات نمایند .

و نیز مقرر شده که اوراقی عقد تقاضا شود که بدو ایز مربوطه مراجعه کرده در صورت امکان

موجب تسهیل و تخفیف خارجی برای محصلین ایرا منظور دارند .

سپس آقای امیر علم اظهار فرمودند که برای دکتر مهدیخان که در صحیح نظام که در قید ارزان تصاص

شان علمی درجه اول شده است چون شایسته همین ایام ناموز حرکت بطرف مران خواهد

خواستند معطف توجهی بدین موضوع بود پس از تصداری مداره در طیس تقاضا چون محف

بالتا نامه شان نبود تصویب شد .

در این موقع آقای وزیر معارف نیز شریف آوردند و شروع بقرائت تقاضای جوادیه

آقای صدرالاسلام اظهار فرمودند که تصویب اقتیاز جوادیه امر مهمی است و باید در خصوص

جله ۱۳
مجموعه

نهایت غرور و وقت بفرماید آقامی و کار ملک فرمودند که آنچه در ظاهر قانون مطبوعات
 درضا میکنند اشکالی ندارد لکن اینکه تشخیص صلاحیت و اولیایان و امتیاز برادران سوری
 عالی معارف تحول کرده اگر فقط مقصد بطنین چیداده قانون و وجود آن چند شرط در
 باشد اینکار سهلی است و لازم نیست شورای عالی معارف وقت خود را مصرف آن
 در آن مقصد تشخیص صلاحیت اشخاص است از روی وقت و حقیقه آنوقت تکلیف
 مترجمه خواهد بود پس از مذاکرات طولانی قرار شد تفسیر ماده ششم در فضا قانون
 مطبوعات در مجلس شورای معارف لغو کرده هر قسم تفسیر مطابقت آن بعمل شود.
 نتیجه تجویز دانش نیر که در صبه گذشته از آن صادر شد و هنوز بحد برین داده شده بود
 عجله بود لکن پاره نظریات را جهت بقیام منع روحانیت امر توقیف آن کردید.
 صبه دو ساعت از شب گذشته ختمه یافت و دستور صبه دینیه پرگرام مدارس درجه
 و در وجه مطبوعات و تقاضای شان و مراسلات و ادبیت مقرر گردید

غائبین آقای تدین آقا میرزا غلامحسین خان اینها آقای دهمرا

(چهاردهمین جلسه شورای عالی معارف)

در یوم دوشنبه دوم برج دلو (۱۳۰۱) در تحت ریاست آقای وزیر معارف تسکین صورت
مذاکرات جلسه قبل و است و پس از مختصر مذاکراتی از طرف آقای تدین راجع به توفیق کتبی
که در جلسه گذشته تصویب شده بود و بالاخره در این هفتاد و یکمین جلسه بمابند تا جلسه آینده

تصویب شد

یکی از مواد دستور که شور و مذاکره راجع به امتیاز جراید بود مطرح شد پس از مذاکرات

طولانی در بعضی مواد قانون مطبوعات و مخصوصاً در فتره سیم از ماده ششم از فصل سوم از قانون
 مزبور تصحیح شد که هر یک از واد طلبان و تقاضا کنندگان امتیاز روزنامه که ظاهراً
 شرایط مقرره مصوبه هستند اجازه روزنامه با آنها داده شود و هرگاه کشف خلافی نسبت
 مزبوره از آنان بشود البته حکم قانون تعقیب شده مورد تنبیه و مواخذة خواهند واقع
 سپس چهارده در واریسی و نه فقره تقاضا نامه که مدتی بود بدقت شورای معارف و اصل و بیا
 هر یک تکمیل شده بود مطابق تفصیل ذیل قرائت و تصویب شد .

(اول)	روزنامه عصر نیام	—	آقا میرزا ابوالفضل ارومیه وکیل رسمی عدلیه .
(دوم)	روزنامه : فره وهر	—	خدا رحم زردوشتی .
(سوم)	روزنامه : قیام بحق	—	حاج میرزا محمد علی جان اوحد
(چهارم)	— پیکان . .	—	محمد خان وثوق همایون .
(پنجم)	— و نوکراسی . .	—	میرزا عبدالحسین خان مشایخ

اقاضیاء الدین نوری	قیامت . . . . .
میرسید حسن خان ناشمی	الحق . . . . .
میرزا مهدیخان ساعی	عصر تمدن . . . . .
ابراهیم خان خواجه نوری	نامه جوانان . . . . .
سید موسی خان مشیر خاقان	آسایش . . . . .
میرزا محمود خان عرفان شیرازی	آسمان . . . . .
مؤید الوزاره خراسانی	استاره صحرایی . . . . .
میرزا ایدانه طهرانی زاده	سنگه . . . . .
میرزا سید محمد شکوه السادات	ندای ایران . . . . .

سپس از طرفه اولی در راپرت چهارم و تصرفاتی که در هیت وزیران قیام در نظامنامه

۱۴

مدال و نشان علمی ترتیب دین شده بود و تقدیم شد.

اول شیر استاده - بجای شیر خوانیده دوم در صورت ایستاده بودن شیر

چون جای عبارت باقی نماند عبارت (لا محراب الاهل العلم و طلب العلم و رضیه) حذف شد

(سوم) : توانائی در دانائی است - بجای توانا بود دهر که دانا بود چهارم :

مدال مس و فقره را تبدیل به فقره و طلا فرمودند و فقره اول قبول و فقره سوم نظر باینکه مصراع

شعر فردوسی علیه الرحمه بچین جمله قابل تقدیر است محل نظر واقع گردید فقره چهارم نیز نظر باینکه -

نشان درجه سوم تمام فقره و نشان درجه دوم نیز فقره و پرده های آن مطلق است در صورتی که

مدال درجه اول موهوم مرتب و رجحانی برای مدال نسبت به نشان و سافل نسبت به عالی و مرجوح

نسبت به راجح خواهد بود مقرر شد که آقای وزیر جهات مرتب نظرات شورای عالی معارف را

در سبب اظهار داشته مصراع فردوسی را بجای خود برقرار و مدال درجه دوم را برتر

و درجه اول را فقره تقاضا نمایند

جلسه یک ساعت از شب گذشته خاتمه یافت دستور جلسه آتی به پرگرام مدارس
و مکاتیب متفرقه مقرر گردید غایب با عذر و اطلاع آقای امیراعلم ~~در~~

(باز و دهمین جلسه شورای عالی معارف)

در یوم دوشنبه نهم برج دلو بریاست آقای بدین باب تشکیل صورت جلسه قبل و استیضاح
شد بدو آقای و خدا اظهار داشتند که غیبت من در چند جلسه منی برکالت مزاج بود
بعد مذاکره از تقسیم اعانه مدارس ملی بمیان آمد لکن چون سابقه از اداره تعلیمات رسید
جلسه آتی موقوف شد .
پس مطابق دستور شروع شد بقرائت مراسلاتی که بعتوان شورای عالی معارف

(۳۳)
معنی

رسیده بود و فقرات ذیل قرأست و جواب هر یک مقرر گردید که فرستاده شود .

(اول) : سواد راپرت مفصل آقای اعمد الملک سفیر دولت علیه ایران در کابل راجع به لزوم اشاعه و حفظ زبان فارسی در افغانستان و ترکستان و هندوستان و پیشنها طرق مفیده برای این موضوع پس از قرأست و تقدیر اینگونه عملیات از سفرای ایران جواب مرکول به تشکیل کابینه تعیین و زیر معارف شد .

(دوم) : مراسم تیرگیه و مراسم در خواست تشکیل شعبه شورای عالی معارف در فارس از طرف رئیس معارف فارس . . . جواب داده شد که تشکیل شعبه موقوف بوضع قانون راجع بدین موضوع است و چون هنوز آن قانون وضع نشده است نمیتوان تشکیل شعبه رسمی را تصویب کرد بنا بر این میتوانند فقط انجمنی غیر رسمی برای مساعدت فکری با اداره معارف تشکیل بدهند . . . (سوم) پیشنها در رئیس پرسنل معارف و اوقاف راجع بورقه امتیاز که سابقا معمول بود جواب داده شد که با بودن دو درجه مدال علمی دیگر احتیاجی بورقه امتیاز نیست .

م : پیشینا و رئیس تقشس وزارت معارف و اوقاف راجع بدارس مجانی که اغلب تو انکران
ب قوه و قدرت جای فقرا و ضعفا گرفته و در حقیقت حتی از فقرا غصب شده و غرض

ملی از تاسیس مدارس مجانی با وضع فعلی دولت نیز نقص شده است . . . .
نت و پس از مذاکرات مفصل در این موضوع و اینکه اغلب در مدارس مجانی از اطفال از با
ستقا عیقت بطور غیر رسمی شهریه دریافت میشود و اینکه همه ساله این موضوع مطرح شده و با ستمها
خرسال برگذار شده و گیرندگان است این رفتار را مطبوع که علاوه بر ضرر مدارس ملی موجب

مرر مدارس غیر مجانی دولتی نیز شده است معمول باشد .

واب : مقرر شد که بدون فوت وقت و ضرب الاجل با دارة معارف و تقشس

مرشود که آنان مقررات اولیه وزارت حلیه معارف را تجری دارند بدارس مجانی را

تخصیص با اطفال فقرا و اوده تصدیق عدم بصاعت و قدرت با دادای شهریه ردیر همان ^{کما فقط}

از کجایای محل دریافت دارند و تحصیلین قادر برای شهریه را فوراً بدارس غیر مجانی ارجاع دارند

پنجم : مرسله مؤید السلطان معلوم ابتدائی راجع بقلمت بصاعت مشارالیه و کثرت عامله و عدم کفایت مایه بیت و پنج تومان حقوق معلی و تقاضای تعمیر شغل باید و معاش . . .
 جواب با دار و معارف موکول شد .

(ششم) : مرسله اعتراضیه آقا ضیاء الدین نوری راجع بقاضای امتیاز چندین روزنامه و پاره اعتراضات بقانون مطبوعات و شورای عالی معارف . . . . .
 چون قدری خارج از تراکت بود جواب تصویب شد .

پس بسبب فتره تقاضای نشان علمی مراجعه شده چون سوابق تقاضا کنندگان اغلب معلوم و روشن نبود مقرر شد بداره پرسنل و معارف عودت داده تا سابقه را مفصلاً معلوم کرده بفرستند .

جلسه نسیاحت از شب گذشته خاتمه یافت و دستور جلسه بعد پرگرام مدارس و تقسیم و اعزاز مدارس ملی مقرر گردید .
 غائب آقای ذکاء الملک و وزیر معارف که منور معین شده

[Handwritten signature and scribbles]

(شازدهمین جلسه شورای عالی معارف)

م. دوشنبه ۱۶ برج دلو (۱۳۰۱) بریاست نایب رئیس آقای تدین تشکیل شد لکن چون
 برای اخذ تصمیم درای در امری مطابق نظامنامه کافی نبود پاره مذاکرات در صورت جلسه گذشته
 بلب متفرقه بهیچ آمده و متعارف غروب جلسه خاتمه یافت دستور جلسه آتی همان دستور گذشته
 متفرقه غائبین باب بقیه آقای نیرملک آقا میرزا غلام حسین خان رهنما بی اطلاع آقای دکتر
 بر هم هنوز تعیین نشده بود

[Handwritten signature]

جلسه دوشنبه ۲۳ برج دلو نیز بواسطه عدم تعیین و حضور وزیر و غیبت آقای صدرالاسلام
 آقای دکتر ملک بدون اطلاع آقای نیرملک و آقای مدیر کل با اطلاع کثیر
 سه ربع از اعضا که مطابق نظامنامه شرط است درای و تصمیم است حضرت شد لذا وقت
 است برین معطلید و مذاکرات متفرقه گذشت و حاضرین تصمیم کردند که ماده فوق را در
 حضور عده کافی تدبیر با کثرت نماید تا موجب این گونه تعطیلت شود و درین متفرق شده
 تعیین آقای صدرالاسلام آقای دکتر ملک آقای نیرملک آقای مدیر کل اجاره

(جلسه دوشنبه (۲۲) برج دلو (۱۳۱۰))

براست آقای وزیر معارف آقای حاجی محترم السلطنه تسکین صورت جلسه قبل وراثت
و تصویب شد

چون سه ربع از اعضا که در نظام سابقه شرط اشکال و رای و تقسیم است حضور بهم رسانند و فقط
بیشتر نفر از دوازده نفر حضور داشتند مذاکراتی راجع به مطبوعات و امتحان سالانه
و پرگرام مجلس آمد و مذاکره شد که در جلسه آئینه که بموجب دعوت و تذکره خصوصی مقام
وزارت سه ربع از اعضا حاضر شدند نظری بنظام سابقه برای رفع تعطیل و وقفه
جلسات بشود و مقارن غروب جلسه خاتمه یافت دستور جلسه آئینه موا در اجعه مطبوعات
و تقسیم خانه مدارس ملی و ترتیب امتحان سالانه تحصیلین مقرر گردید
غائبین آقای صدر الاسلام که بواسطه کالت غایب بودند و آقای
نیر ملک و آقای مجیر الدوله و آقای دیندار

[Handwritten signature]

(نوزدهمین جلسه شورای عالی معارف)

در یوم دوشنبه هفتم برج هوت (۱۳۰۱) در تحت ریاست آقای وزیر معارف کشید
 صورت جدولی و تصویب شد بدو مطابق تصمیم محلی گذشته ماده هفتم
 نظامنامه داخلی شورای عالی معارف را که برای انضام حضور سه ربع از اعضا لازم شد
 و کثیری از جهات بود شرط و غنیت اضطراری حده از اعضا برداشته شود
 با اتفاق آرای یازده نفر از اعضای رسمی تسخ و بجای آن ماده دیر را تصویب نمودند
 ماده هشتم - برای مذاکرات و انضام حضور هفت نفر از اعضای رسمی
 کافی است) مقرر شد که بدین این ماده را آقای وزیر معارف هیئت وزیران
 رسانند .

سپس تقیم اعانه مدارس ملی که اخیراً در مجلس معارف شورای عالی معارف مطرح شود
 و مداره واقع گردید .

صورت جامع مفصلی که از طرف اداره تقسیم معارف تهیه شده بود و شامل عدده
 مدارس و کورنیا و مدارس انات و عدده مدارس هر یک و معلمان و معلمات

هر یک و مقدار تری که اولیای مدارک بطور تحقیق یا تقریب صورت داد و اند
 قرات گردید . و در اطراف آن مدارک منضم به هم آمد و برای تکمیل اطلعات
 و نظریات عمیق تری بقیه مدارک این موضوع کلیه آیه محول شد .

پس شروع بقرات در محاسبات های استیلا بر آمد گردید استیلا روزنامه
 (اقتصاد) بنام میرزا اسدالله تا جر روح افزای تصویب در خصوص معدود دیگری
 مدارک طولانی در تشخیص صحت و عدم صحت از طرف آقای صدر ^{سیدم}
 بعد آمد و با دفره نتیجه مدارک ایشان این شد که هر یک از داد و طلبان که معروف
 نیستند و لا قدر و نفر از بعضی شورای عالی معارف نمیتوانند صحت رضقی
 آنها را عن علم و اطمینان تصدیق کنند ^۳ کثرت بمانند در خصوص روزنامه بین اینها
 نیز مدارکاتی بعد آمد و با دفره در اصل تا پیش چنین روزنامه مخفی نبود لکن در ^۴ کشته
 آقا سید حسن بسطاشیخ نظر تکلیبی که از طرف قوام السلطنه در روزنامه بنام ایشان
 درج شد عجب که تا موفی که حقیقت امر دبره ایشان بجای که با طریق دیگری بدست

قانون مطبوعات محکوم مجازات نقدی شود و معادل محکومیت و مجاز محاکمه
 از وجه الضمانه که سپرده ضبط میشود و بعد از آن اجازه طبع روزنامه ندارد و اگر
 و وجه الضمانه را تمیز نماید

ماده ششم — هرگاه مدیر روزنامه یا خستیار خود روزنامه
 خود را موقوف کند و وجه الضمانه که بصدوق مالیه سپرده باورد میشود و در
 صورت تجدید باید مطابق ماده چهارم رفتار نماید

حسب تقاضای جرایم دیگر که سابقه هر یک تکمیل شده بود قرأت و تصویب
 گردید

اول روزنامه انتقاد بنام میرزا هدایت الله خان داری

دوم **اقلیم آزاد** بنام آقا حسین آقا علی تهرانی

سوم صدای سپاس بنام آقا سید صدوق افشار لوزی

چهارم کارگر بنام مهین ملک حقی

پنجم **ابان نو** بنام آقا شیخ زین العابدین رحمانی

موافقت نخواهد شد .

تقریباً ساعت و نیم از شب گذشته بحاجت خاتمه یافت و دستور جلسه امده مواد
در اجده مطبوعات و اعانه مدارس ملی مقرر گردید غیب با اطلاع آقای نیر ~~مجلس~~

(بیستین جلسه شورای عالی معارف)

برهات آقای وزیر معارف در یوم دوشنبه چهار دهم برج حوت ۱۳۰۱ یک ساعت بود
ماده کشید صورت جلسه قرائت و تصویب گردید سپس مطابق دستور مواد در اجده
مطبوعات مطرح شود و مذاکره و به طریق ذیل تصویب گردید که مجلس مقدس شورای عالی
فرستاده شود

(مواد در اجده مطبوعات)

ماده اول — اشخاص ذیل از مدیری و سردبیری روزنامه و مجله سیاسی

میشوند:

(۱) اشخاصی که رسماً در خدمت دولت یا مقرر هستند

(۲) مدیران و اعضاء هیاتمدارسی دولتی

ماده دوم — تخلف کنندگان از ماده فوق علاوه بر مجازاتیه از نقص مواد قانون مطبوعات براد و اورد میشود تحت محاکمه اداری در زنده تا انقضای از خدمت محکوم تواند شد

ماده سوم — هر کس میخواهد تا سی روزنامه بنماید باید برای هر روزنامه مبلغ پانصد تومان و بجه الضمانه بصدوق مائیه دولت بپردازد و قبض آنرا بوقت مذکور در ماده هشتم قانون مطبوعات مورخه (۲۴) محرم (۱۳۲۶) که باید در آن مطالبات بدیهه ضمیمه نماید

تبصره — تجدید علمی و فنی از توابع این وجه الضمانه معافند

ماده چهارم — تخلف از ماده سوم موجب توقیف روزنامه است
ماده پنجم — هرگاه مدیر روزنامه بواسطه تخلف از مقررات

قانون مطبوعات محکوم محزات نقدی شود و عدول محکومیت و مخارج محاکمه
از وجه الضمانه که سپرده ضبط میشود و بعد از آن اجازه طبع روزنامه ندارد
و وجه الضمانه را تکمیل نماید

ماده ششم — هرگاه مدیر روزنامه به اختیار خود روزنامه
خود را موقوف کند و وجه الضمانه که بصدوق آئیه سپرده باور میشود و در
صورت تجدید باید مطابق ماده چهارم رفتار نماید
پس تقاضای جریمه نماید و دیگر که سابقه هر یک تکمیل شده بود قرائت و تصویب

گردید

- اول روزنامه انتقاد بنام میرزا هدایت الله خان دادری
- دوم **(خلمه آزادی)** بنام آقا حسین آقا علی تقی
- سوم صدای سیبا بنام آقا سید صادق دقتار لوزی
- چهارم کارگر بنام مهین ملک حتی
- پنجم **(ایران نو)** بنام آقا شیخ زین العابدین رهنما

و نیز مقرر شد که بهیچ وجه در باب هر امری اعلام شود که مدیر مسئول خرید بهمان شخص است
 که التزامات مقرر در ماده ششم مطبوعات را با اداره انطباعات سپرده و امتیاز
 روزنامه بنام او صادر شده از صد و این مبلغ تا پانزده روز مهلت کمترین با خود را مدیر مسئول معرفی
 کنند و الا در حکم مستحقین از ماده ششم مطبوعات شناخته خواهند شد
 و در وقت از شب گذشته جداگانه یافت و دستور حبه آتیه تقسیم اعانه
 مدارس ملی و مطبوعات و ترتیب امتحان با این مقرر گردید غایب قاضی بیجا

جلسه بیست و یکم شورا عالم معارف

که باید در یوم دوشنبه ۲۱ برج حوت کشید شود بواسطه دعوت عده از اعضا و آقای وزیر
 بنفرانس در مدرسه سیاسی در موقع جلسه در آن روز مقرر کشیدند و بر روز دوشنبه ۲۱ برج حوت
 محول شد در یوم دوشنبه ۲۸ جمله در تحت ریاست آقای وزیر کشیدند فصله صورت جلسه قبلی
 قرأت و تصویب و مطابق دستور صورت مدارس و عده کلاسها و مقدماتی که در
 صورت داده بود مجدداً قرأت شد و در طریق تقسیم مالی شش هزار تومان اعانه جدید
 مجلس مقدس شرعی برای مدارس که در اعانه از طرف دولت بانها داده نمیشد مدارا اب
 بهر آنکه باید فرود راده هر چه مطابق عدل و انصاف و نزدیک بحقیقه باشد و با لامل موجب
 رنجش خاطر ارباب استحقاق نشود بعین این بناچار تصمیم شد کمترینی از عده اعضای شوری از این
 آقای مسیح الدوله و آقای مدیر کل و رؤسای معارف و تقش و در این کشید شده در
 قضیه نظریات نموده و در عده از مدارس که صورت کسری آنها قابل درقت و مدحظه است
 که ماست و تقیتری بعلم آورده راده ای پیدا کرده در جلسه آینه شورای عالم معارف را مشخص
 تا مطابق تصمیم و شورای عالم معارف مقدار مضبوطه را از باب تسنه، ضمیمه بعد از انعام یا اعانه نسبت کسری